

Undervisningsbeskrivelse

Stamoplysninger til brug ved prøver til gymnasiale uddannelser

Termin	August 2024 – Maj 2025
Institution	Kolding HF og VUC
Uddannelse	HF2 og HFe
Fag og niveau	Samfundsfag B
Lærer	Line Kirstine Jensen
Hold	SaB22408

Oversigt over gennemførte undervisningsforløb

Titel 1	Politiske partiers ideologi og adfærd [75 sider]
Titel 2	Demokrati og rettigheder [69,7 sider]
Titel 3	Identitetsdannelse i et multikulturelt samfund [89,1 sider]
Titel 4	Velfærdsstater og deres økonomi + Globalisering – arbejdsmarked og bæredygtighed [56,3 sider + 81,7 sider]
Titel 5	International politik [56 sider]

Pensum: 428 sider + lyd og videomateriale

Forløb 4 er pga. forløbets længde i undervisningen splittet op i 2. Når der laves eksamenssæt behandles forløbet som et.

Titel 1	Politiske partiers ideologi og adfærd
Indhold	Kernestof: Nedenstående kapitler er fra I-bogen ”Luk samfundet op!” (2022) af Peter Brøndum og Thor Banke Hansen: https://iso.ibog.forlagetcolumbus.dk/ - Socialkonservatisme og nationalkonservatisme Nedenstående kapitler er fra I-bogen ”PolitikNU” (2022) af Jørgen Goul Andersen (et.al): https://politik-nu.systime.dk/ - Liberalisme - Socialliberalisme - Nyliberalisme - Konservatisme - Socialisme - Socialdemokratisme Nedenstående kapitler er fra I-bogen ”Politikbogen” (2022) af Jakob Glenstrup Jensby (et.al): https://politikbogen.ibog.forlagetcolumbus.dk/ - 6.1 Hvem er vælgerne, og er der forskellige typer af vælgere? - Forskellige vælgertyper - Den klassiske sociologiske teori om vælgeradfærd - Den socialpsykologiske teori om vælgeradfærd (Michigan-modellen) - Rationelle teorier om vælgeradfærd (rational choice) - Downs og Fiorina – egoistisk nyttemaksimering og retrospektiv bedømmelse (Pocketbook) - Issue voting-teori og nærheds- og retningsmodellen Nedenstående kapitler er fra I-bogen ”SamfNU B” (2022) af Søren Malling (et.al): https://samfnub.systime.dk/ - 3.3.1 Den liberale familie - 3.3.2 Den konservative familie - 3.3.3 Den socialistiske familie - 3.4 Aktuelle politiske skillelinjer - 3.4.1 Hvordan opstår nye partier? - 3.4.2 Partiadfærd - 3.1.2 Populisme og ideologi Uddrag af ”Frihed” (Tænkepauser) af Hans-Jørgen Schanz, Aarhus Universitetsforlag 2012, 40-45 Introlitteratur om metode: Nedenstående kapitler er fra I-bogen ”SamfNU B” (2022) af Søren Malling (et.al): https://samfnub.systime.dk/ - 11.2 Kvantitativ metode - 11.3 Kvalitativ metode - 11.4 Komparativ metode - 11.6 Hvordan læser du en tabel?

	- 11.7 De taksonomiske niveauer 47,4 ns. Supplerende Stof: - Uddrag af "Fra socialstat til minimalstat" af Anders Fogh Rasmussen - Uddrag af "Den syge kapitalisme" af Peter Hummelgaard Thomsen - Uddrag af "De fire isbjerge" af Per Stig Møller - LA 2035-plan - https://www.liberalalliance.dk/wp-content/uploads/2022/04/Liberal-Alliances-2035-plan-1.pdf - Konservatives 2030 skatteplan - https://konservative.dk/skatteplan/ - Socialdemokratiets 2030 plan - https://fm.dk/udgivelser/2022/september/dk2030-et-groennere-sikrere-og-staerkere-danmark-2030/ - Artikel "Farvel til distriktsskolen" - Weekendavisen - 18.02.2022 - Artikel "Flugten til privatskolerne er positiv" - Herning Folkeblad - 16.07.2021 - Artikel "S-minister angriber SF for dobbeltansigt i udlændingepolitikken" - Berlingske - 04.06.2024 - Statistik: Meningsmåling "mandatfordeling" - www.dr.dk - 11.08.24 - Artikel "Kronik: Hvad vi egentligt taler om, når vi taler om populisme" - Politiken - 12.02.2024 - Artikel "Udlændingedeбат skaber ballade i Socialdemokratiet: Beskyldes for at skabe grobund for racisme" - www.dr.dk - 20.04.2024 - Artikel "Rune Lykkeberg: Socialdemokratiet skulle droppe herskerattituden og lancere en ny humanisme" - Information - 26.01.2024 - Statistik: Andelen af enige og uenige vælgere i spørgsmålet "Indvandring er en trussel mod vores nationale egenart eller kultur" - "Danskernes bekymring for indvandring er stadig stor" - Mandag Morgen - 19.06.2023 - Artikel "Debat: Ungdommen bør indlede en borgerlig værdikamp" - Jyllands-Posten - 06.01.2024 - Statistik: Her er de vigtigste dagsordener for vælgerne - "Venstre står til vælgerlusing, og Tesfaye overhaler Heunicke: Dyk ned i 15 grafer om dansk politik" - Altinget - 03.04.2024 27,6 ns.
Omfang	26 timer
Særlige fokuspunkter	Læreplanes §2.2. Kernestof - politiske ideologier, skillelinjer og partiadfærd Metode: - komparativ, kvantitativ og kvalitativ metode Kernebegreber Ideologi Liberalisme, fri ejendomsret, kapitalisme, økonomisk og politisk liberalisme, socialliberalisme, neoliberalisme, liberale politiske partier i Folketinget Konservatisme, fællesskab, tradition, hierarki, pragmatisme, socialkonservatisme, nationalkonservatisme, konservative partier i Folketinget Socialisme, lighed, frihed, solidaritet, stærk stat, pligter & rettigheder, socialistiske partier i Folketinget, kommunisme, socialdemokratisme

	Isaiah Berlin (positiv og negativ frihed) Klassevælger/issue-vælger/kernevalger/marginalvælger, Angus Campbell (Michigan-modellen), economic man, Anthony Downs (Rational choice teorien), issue voting-teorien Værdipolitik & fordelingspolitik, catch-all partier, klassepartier, mediepartier, Bjørn Molin (Molins model), Anthony Downs (Medianvælgerteorien), Kaare Strøm (Vote-, Office- og Policy-seeking) Populismens kendetegn
Væsentligste arbejdsformer	Læreroplæg, læseøvelser, matrix-gruppearbejde, quizzer, læsning og analyse af politisk primærlitteratur, analyse af tv-udsendelser

Titel 2	Demokrati og rettigheder
Indhold	Kernestof: Nedenstående kapitler er fra I-bogen ”SamfNU B” (2022) af Søren Malling (et.al): https://samfnub.systime.dk/ - 4.1.1 Det politiske system - 4.1.2 Indflydelse i det politiske system - 4.2.1 Klassiske former for politisk deltagelse - 4.2.2 Mediernes rolle i demokratiet - 4.2.3 Nye demokratiske deltagelseskanaler – fri tale og fake news - 4.3.2 Lovgivningsprocessen - 4.3.1 De forskellige politiske niveauer i Danmark - 5. Demokrati – hvorfor og hvordan? - 5.1 Moderne demokrati - 5.1.1 Demokratiopfattelser - 5.1.3 Demokrati rundt om i verden - 5.1.4 Suverænitæt og konventioner - 5.2 Rettigheder og pligter i demokratiet - 5.2.1 Udvikling i borgerrettighederne - 5.2.3 Hvordan har det danske demokrati det? - 5.2.4 Menneskerettigheder og globalt medborgerskab under pres - 5.3 Hvad er magt? - 5.3.1 Magt som relation - 5.4 Ligestilling i Danmark og verden - 6.1.1 Massemedier, sociale medier og nichemedier - 6.1.2 Mediernes betydning i demokratiet - 6.1.3 Medier og meningsdannelse – i et magtperspektiv - 6.3.3 Overvågning Om Alf Ross og Hal Koch (demokratisyn): http://static.uvm.dk/Publikationer/2008/demokratikanon/kap30.html 2,3 ns. Om Parlamentarisme: https://www.ft.dk/da/leksikon/Parlamentarisme Nedenstående kapitler er fra I-bogen ”EU’s udfordringer” (2020) af Lars Frederiksen: https://eusudfordringer.ibog.forlagetcolumbus.dk/?id=1 - Tekstboks 5.1.1: Hvad er forskellen på et liberalt og illiberalt demokrati? Nedenstående kapitler er fra I-bogen ” Demokratiets udfordringer” (2023) af Benny Jacobsen og Ove Outzen: https://demokratietsudfordringer.ibog.forlagetcolumbus.dk/?id=1&L=10 - Kapitel 2: Repræsenterer politikerne folket? - 2.1.1: Hvem er repræsentanterne? - 9.2.1: Sociale medier - 9.2.2: Hate speech eller hadefulde ytringer - 9.2.3: Overvågningskapitalismens tidsalder

	53,1 ns. Supplerende Stof: - Interaktiv statistik - kort "Global Freedom Status" - freedomhouse - 2024 https://freedomhouse.org/explore-the-map?type=fiw&year=2024 - Statistikker: "Budgetterede nettodrifudsudgifter i mia. kr. med den procentvise andel i 2024" og "De budgetterede regionale bruttodriftsudgifter for 2024" - Nyt fra Danmarks Statistik - 18.01.2024 - Nr. 13 - Statistikker: "Tabel 6" + "Tabel 4" + "Figur 5" fra notatet "Mænd og kvinder på arbejdsmarkedet 2020" - Beskæftigelsesministeriet - 17.09.2020 - Statistik: "Samboende dagpengeberettigede forældres barselsorlov i barnets første leveår" - Nyt fra Danmarks Statistik - 18.04.2024 (Nr. 110) - Statistik: Egne udtræk fra www.statistikbanken.dk - FOLK1A: Befolkningen den 1. i kvartalet efter område, køn, alder og civilstand - Artikel "Efter afsløringer om våbenindkøb: Ellemann erkender fejl og undskylder over for Folketinget" - www.dr.dk - 08.08.2023 - Video - interview "Shoshana Zuboff on 'surveillance capitalism' and how tech companies are always watching us" - Channel 4 News - 2020 - Artikel "Debat: Vi mangler faglærte debattører" - Information - 21.02.2023 - Statistik: Figuren "Demokratisk selvtillid blandt unge fordelt på uddannelse" - Demokratianalysen 2024 - Dansk Ungdoms Fællesråd - 2024 - Artikel "Debat: Makrelmadder og hjemmebag på de sociale medier øger de unges tillid til demokratiet" - Politiken - 04.07.2023 - Statistik: Figuren "Adgang til nyheder via TV, sociale medier og trykte aviser/dagblade efter alder" - Nyt fra Danmarks Statistik - 22.01.2024 - Nr. 16 - Artikel "Kulturministeren vil gribe ind mod falske AI-videoer efter politiske kampagner: 'De markerer et lavpunkt i vores demokratiske samtale'" - www.dr.dk - 13.05.2024 - Statistik: Figuren "Set falsk indhold på hjemmesider eller sociale medier. 2023" - Fra rapporten "It-anvendelse i befolkningen" - Danmarks Statistik - December 2023 - Artikel "Den yderste højrefløj vinder de digitale vælgeres gunst" - Berlingske - 21.03.2024 16,6 ns. + filmmateriale
Omfang	18 timer
Særlige fokuspunkter	Læreplanes §2.2. Kernestof - politisk meningsdannelse og medier, herunder adfærd på de sociale medier - magtbegreber og demokratiopfattelser samt rettigheder og pligter i et demokratisk samfund, herunder ligestilling mellem kønnene - politiske beslutningsprocesser i Danmark i en global sammenhæng, herunder de politiske systemer i Danmark og EU. Metode - komparativ, kvantitativ og kvalitativ metode Kernebegreber Demokrati, autokrati, teokrati, teknokrati, semi-demokrati, repræsentativt demokrati, direkte demokrati, Alf Ross (Demokrati som et middel), Hal Koch (demokrati som en livsstil), Jürgen Habermas (deliberativt demokrati),

	David Easton (Det politiske system), politisk deltagelse, lovgivningsprocessen, negativ parlamentarisme Statens, regionernes og kommunernes opgaver, NATO, FN, EU, staternes suverænitet, EU-domstolen Grundloven (pligter og rettigheder), T.H. Marshall (civile, politiske og sociale rettigheder), naturret vs. positiv ret, direkte/indirekte magt, dagsordenssættende magt, strukturel magt, diskursiv magt, 4 Forklaringer på ulighed mellem kønnene (Den magtteoretiske forklaring, den kønskonstruerede forklaring, den formelle forklaring, den biologiske forklaring) Magtens tredeling, den fjerde statsmagt, medierne som vagthund / jagthund / skødehund, nyhedskriterier, sociale medier, modtagerorientering vs. afsenderorientering Michel Foucault (overvågning som disciplinering, panoptikonfængsel), cookies, segmentering, afskærmede virkelighedsbobler, spin Fake news, hate speech, overvågningskapitalisme, bekæmpelse af overvågningskapitalisme, instrumentær magt Hvem sidder i folketinget (køn, etnicitet og uddannelse)
Væsentligste arbejdsformer	Læreroplæg, læseøvelser, gruppearbejde, quizzer, walk-and-talks og synopsis-skrivning.

Titel 3	Identitetsdannelse i et multikulturelt samfund
Indhold	Kernestof Nedenstående kapitler er fra I-bogen ”Sociologiens kernestof” (2022) af Morten Hansen Thorndal: https://sociologiskernestof.ibog.forlagetcolumbus.dk/ - 2.2: Et individ bliver til - 4.2: Anthony Giddens og individets selvfortælling - 4.3: Hvem vil jeg være? - om det reflekterede individ - 5.4: Når anerkendelsen foregår i hastighed - om Hartmut Rosa - Den teknologiske acceleration - Acceleration af social forandring - Acceleration af livstempoet - Reaktionen mod accelerationen - 8.2: Behovet for at præsentere sig selv - Erving Goffman - 8.3: Livet som et skuespil - 8.4: Selvpræsentation på de sociale medier - Joshua Meyrowitz - 9.1: Familien og familietyper - 13.2: Når der skabes orden i ens handlinger - Habitus – mellem struktur og aktør - Bourdieus fire kapitalformer - Bourdieu og den symbolske vold - 13.1: Social arv - nogle nedslag - 13.3: Kan man gøre noget? Nedenstående kapitler er fra I-bogen ”Luk samfundet op!” (2022) af Peter Brøndum og Thor Banke Hansen: https://lso.ibog.forlagetcolumbus.dk/ - Kapitel 3: Samfund og individ - 3.1: Det traditionelle samfund - 3.2: Det moderne samfund - 4.4: Basil Bernstein - sproget er en kode, som har betydning - 4.5: Levevilkår - Dobbeltsoialisering - Familietyper og multisocialisering Nedenstående kapitler er fra I-bogen ”Ærkedansker perkerdanske” (2022) af Morten Hansen Thorndal: https://samfnub.systime.dk/ - 3.2: Når dobbeltsoialiseringen bliver en del af integrationen - 3.3: De etniske minoriteter og dobbeltsoialiseringen - 3.9: To teoretiske perspektiver på integration - Kapitel 1: "Skik følge - land fly" - en introduktion - 1.0: Hvem er det, der skal integreres? - 1.1: Hvem er de, og hvor kommer de fra? - 1.2: Integration - "at forbinde en mangfoldighed til en helhed" - 3.14: Fra medborger til modborger - etniske minoriteters radikaliserings - 4.5: Integration på danske virksomheder - et spørgsmål om kultur - De seks kulturelle dimensioner i Danmark og en sammenligning af lande

	74 ns. Supplerende Stof - Dokumentar: "En syg forskel" - www.dr.dk - 2016 - Artikel "Folkemøde: Er skærme gift – eller en gave til de unges fællesskaber?" - www.sn.dk - 15.06.2023 - Artikel "'Wild west' for de kongelige børn" - B.T. - 26.07.2022 - Statistik: Figuren "De 20% fattigste i barndommen" fra "Det er blevet sværere at klatre op ad indkomststigen fra bunden" - ae.dk - 17.07.2020 - TEDtalk "How economic inequality harms societies - Richard Wilkinson" - ted.com – 2011 - Artikel "Kronik: Regeringen svigter mht. integrationsproblemerne" - Politiken - 29.04.2024 - Podcast: "Generationen" episode "2:4 - P" - www.dr.dk - 22.06.2021 - Artikel: "Den mentale mistrivsel har aldrig været større. Især unge kvinder har det svært" - Politiken - 06.02.2024 - Statistik: Figuren "Brug af sociale medier 1. halvår 2023" - Nyt fra Danmarks Statistik - Nr. 284 - 17.08.2023 - Statistik: Figur 8.2.4 fra rapporten "Børn og unge i Danmark - velfærd og trivsel 2022" - Vive - 2022 - Artikel: "Vi taler mere om vores arbejdsliv, men måske fokuserer vi på det forkerte" - Avisen Danmark - 05.01.2024 - Artikel: "Debat: Vi må lære at leve med, at livet er hårdt" - Berlingske - 27.12.2023 15,1 ns. + statistikker og filmmateriale
Omfang	21 timer
Særlige fokuspunkter	Læreplanes §2.2. Kernestof - identitetsdannelse og socialisering - politisk meningsdannelse og medier, herunder adfærd på de sociale medier - social differentiering og kulturelle mønstre i forskellige lande, herunder Danmark Metode: - komparativ, kvantitativ og kvalitativ metode Kernebegreber: Myren i det traditionelle samfund, sneklen i det moderne samfund, kamæleon det senmoderne samfund Anthony Giddens (Det reflektive individ, aftraditionisering adskillelse af tid og rum, udlejring i sociale sammenhænge, eksistentiel angst og tvivl, det rene forhold, "ansigtsløse relationer") Primær socialisering, sekundær socialisering, dobbeltsocialisering, multisocialisering, social kontrol, status, rolle, rollekonflikt, ændringer i familiens rolle Hartmut Rosa (Højhastighedssamfundet, fremmedgørelse, den teknologiske acceleration, accelerationen af social forandring, acceleration af livstempoet, konkurrencelogikken, social kappestrid, resonans)

	Erving Goffman (Sociale forhandlinger, sociale roller, backstage, frontstage, idealisering) Joshua Meyrowitz (deep Backstage, middle Region, forward frontstage) Pierre Bourdieu (Habitus, social kapital, økonomisk kapital, kulturel kapital, felter), agent-struktur Social arv (negative og positiv), materielle forskelle og kognitive forskelle, Basil Bernstein (sprogets betydning), mønsterbrydere, stratifikation, Dobbeltsocialisering (Lars Dencik), jeg-kultur og vi-kultur (Yvonne Mørk), Axel Honneths anerkendelsessfærer Indvandringsparadokset (Slavoj Zizek), push-faktorer og pull-faktorer, integration/assimilation/segregation, reel integration (Finn Aaberg), medborger/modborger, generationel nihilisme (Oliver Roy) Kulturens seks dimensioner - Geert Hofstede (magtdistance, individualisme vs. kollektivism, maskulinitet vs. femininitet, usikkerhedsundvigelse, langsigtet vs. kortsigtet livsorientering, behovsudskydelse)
Væsentligste arbejdsformer	Læreroplæg, læseøvelser, gruppearbejde, quizzer, podcasts, walk-and-talks, analyse af podcast og dokumentar og arbejde med synopsis-skrivning.

Titel 4	Velfærdsstater og deres økonomi
Indhold	Kernestof: Nedenstående kapitler er fra I-bogen ”SamfNU B” (2022) af Søren Malling (et.al): https://samfnub.systime.dk/ - 7. Velfærd – rammen om et godt liv - 7.1 Hvem skal sikre velfærden? - 7.1.1 Den residuale velfærdsmodel - 7.1.2 Den universelle velfærdsmodel - 7.1.3 Den selektive velfærdsmodel - 7.1.4 Modellernes styrker og forskelle - 7.2.2 Den sociale kontrakt - 7.3.1 Den danske velfærdsmodels styrker - 8.1.1 Velfærdsprincipper - 8.1.2 Styringsprincipper - 9. Økonomi - 9.1 Økonomisk sammenhæng og økonomiske mål - 9.1.1 Økonomiske mål og målkonflikter - 9.2 Økonomisk politik – kan vi styre økonomien? - 9.2.1 Makroøkonomisk politik - 9.2.2 Finanspolitik - 9.2.3 Pengepolitik - 9.3 Strukturpolitik og arbejdsmarked - 9.3.1 Strukturpolitik - 9.3.2 Arbejdsmarkedet - 9.3.3 Arbejdsmarkedspolitik og flexicurity Uddrag af ”Flexisme” af Rasmus Willig & Anders Ejrnæs - Hans Reitzels Forlag - 1. udgave - 2018 - s. 43-45 35,3 ns. Supplerende Stof: - Film: “Sorry We Missed You” - Instruktør: Ken Loach – 2019 - Statistikkerne: "Sæsonkorrigeret beskæftigelse og ledighed" og "Udvikling i realt BNP, sæsonkorrigeret årsniveau" fra "DI prognose: Økonomien har slået bak, og arbejdsmarkedet styrer mod en blød landing" - December 2023 - Statistik: "Inflation og kerneinflation" fra - Nyt fra Danmarks Statistik - 10.04.2024 - Nr. 101 - Statistik "Versionstabel NKN1 – Forsyningsbalance (kvartaler). Sæsonkorrigeret, 2020 priser, kædede værdier (mia.kr.) 2024K2." - Statistikbanken, egne udtræk - 25.10.2024 - Figur "Den offentlige saldo" fra - Nyt fra Danmarks Statistik - 26.09.2024 - 277 - Statistik: "Andelen af beskæftigede" - Nyt fra Danmarks Statistik - 01.11.2022 - Nr. 367 - Statistik: "Ændring i ledighedsprocenten i Danmark og EU" - Nyt fra Danmarks Statistik 3. november 2021 - Nr. 391

	- Artikel "Enhedslisten: Selskabsskatten skal ikke ned, tværtimod – skattekonkurrencen skal stoppe" - Altinget - 18.09.2023 - Artikel "Kommuner er klar til at forlange mere af de pårørende, når vi bliver flere ældre" - www.dr.dk - 24.07.2024 - Artikel "Velfærdsforsikringer er blevet allemandseje. Men de svageste er ikke med" - Kristeligt Dagblad - 02.09.2022 - Statistik: Figur 4 fra "Nye dagpengeforringelser giver dødsstød til flexicurity" - cevea.dk - 23.11.2017 - Statistik: Figur 1 og 2 fra "Fortsat mindre-regulering vil sende dagpengene på katastrofekurs" - Fagbevægelsens Hovedorganisation - 07.10.2022 - Statistik: Figuren "Personer med privat lønforsikring" fra "Dagpenge: Privat lønforsikring kan øge dækningen for den enkelte lønmodtager" - CEPOS - 14.02.2024 - Statistik: Figuren "Dagpengeperiode og indeks for jobbeskyttelse, 1985-2019" fra "Kortere dagpengeperiode har ikke ført til længere opsigelsesvarsler" - cepos.dk - 06.08.2020 - Statistik: Figur 1A fra analysen "642.000 personer over 30 år har ingen uddannelse" - www.fho.dk – 08.12.2022 - Statistik: Figur 1 fra analysen "Danmark mangler 99.000 faglærte i 2030" – www.ae.dk – 10.03.2021 - Artikel "Videnssamfundet kan ikke producere Wegovy uden faglærte: Vi løber simpelthen" - Berlingske - 16.03.2024 - Artikel "Venstre overbeviste skeptisk minister om mesterlære i udskolingen" - Avisen Danmark - 19.03.2024 - Statistik: "Befolkningen i faktiske tal til og med 1. januar 2024 og herefter ifølge 2024-fremskrivningen" - Nyt fra Danmarks Statistik - 04.06.2024 (Nr. 156) - Artikel "Debat: Den moderne individualisme har skabt en demografisk krise" - Berlingske - 20.02.2024 21 ns. + filmmateriale
Omfang	24 timer
Særlige fokuspunkter	Læreplanes §2.2. Kernestof - velfærdsprincipper, herunder stat, marked og civilsamfund - det økonomiske kredsløb, økonomiske mål, herunder bæredygtig udvikling, og økonomisk styring nationalt og regionalt - globaliseringens og EU's betydning for den økonomiske udvikling i Danmark, herunder konkurrenceevne og arbejdsmarkedsforhold Metode - komparativ, kvantitativ og kvalitativ metode Kernebegreber Det økonomiske kredsløb, de samfundsøkonomiske mål (økonomisk vækst, lav arbejdsløshed, inflation, betalingsbalancen, det offentlige budget), målkonflikter, højkonjunktur, lavkonjunktur Velfærd, velstand, velfærdstrekanten (stat, marked, civilsamfund), den residuale velfærdsmodel, den universelle velfærdsmodel, den selektive velfærdsmodel,

	Staten som aktiv omfordeler (John Maynard Keynes), markedsmekanismen (Adam Smith), Gini-koefficienten, den sociale kontrakt, flexicurity-modellen Velfærdsstatens fire principper, den udbyggede velfærdstrekant Kompensationsgrad (dagpengeudvikling, flexploitation) Makroøkonomi, finanspolitik (ekspansiv og kontraktiv), økonomiske kausalkæder Pengepolitik (ekspansiv og kontraktiv), valutasamarbejde med EU Strukturpolitik, subsidier, erhvervsfrekvensen, konjunkturarbejdsløshed vs. strukturel arbejdsløshed, flaskehalse, strategier for at øge arbejdsudbuddet (strammingsstrategien, incitamentsstrategi, opkvalificeringsstrategi)
Væsentligste arbejdsformer	Læreroplæg, læseøvelser, gruppearbejde, quizzer, filmanalyse, læsning og analyse af politisk primærlitteratur, walk-and-talks og synopsis-skrivning.

Titel 4	Globalisering – arbejdsmarked og bæredygtighed
Indhold	Kernestof: Nedenstående kapitler er fra I-bogen ”SamfNU B” (2022) af Søren Malling (et.al): https://samfnub.systime.dk/ - 7.2.1 Krise og pres på den danske velfærdsmodel - 7.3.3 Hvilke trusler står den danske velfærdsmodel overfor? - 7.3.4 Hvilke muligheder har vi for at tilpasse den danske velfærdsmodel? - 8.2 Flere udfordringer for velfærdsstaten - 8.2.1 Globaliseringen - 8.2.2 Mangel på arbejdskraft som velfærdsudfordring - 8.3 Konkurrencestaten og den 4. industrielle revolution - 8.3.1 Løsningsmodel 1: Konkurrencestaten - 8.3.2 Løsningsmodel 2: Innovationsstrategien - 9.5. Økonomisk globalisering og konkurrenceevne - 9.5.1. Årsager til økonomisk globalisering - 9.5.2. Hvad betyder økonomiske globalisering for Danmark? - 9.5.3. Konkurrenceevne - 9.6.1 Hvordan kan økonomisk vækst belaste vores miljø og klima? - 9.6.2 Hvordan kan vi undersøge den miljø- og klimamæssige belastning? - 9.6.3 Hvordan får vi omstillet vores økonomiske adfærd, så den bliver mere bæredygtig? Nedenstående kapitler er fra I-bogen ”Klima og bæredygtighed - i samfundsfagligt perspektiv” (2024) af Morten Hasselbalch (et.al): https://xn--klimaogbæredygtighed-sxb.ibog.forlagetcolumbus.dk/ - 1.1: Mennesket forandrer klimaet - 1.2: Hvorfor forandrer klimaet sig? - 1.3.2: Produktionens og forbrugets betydning for klimaforandringerne - 1.4: Hvad karakteriserer den antropocæne tidsalder? - 4.1: Hvad er vækstøkonomi, og hvordan har den domineret økonomisk tænkning? - 4.1.1: Den neoliberale økonomi - 4.1.2: Økonomi som videnskab udtrykt i teorier og modeller - 4.2: Giver det mening at tænke i en vækstbaseret samfundsøkonomi, når Jordens ressourcer er begrænsede? - 4.2.1: Klimaforandringer og ulighed - 4.4: Hvordan kan vi med økonomiske instrumenter bekæmpe klimaforandringerne? - 4.4.1: Markedsfejl og eksternaliteter - 4.5: En økonomi i balance? Doughnutøkonomi - en ny økonomisk model for det 21. århundrede? - 4.5.1: Hvad er doughnutten? - 4.5.2: Syv principper for en fremtidig økonomi - 4.5.4: Den danske doughnut Nedenstående kapitler er fra I-bogen ”Klimaøkonomi” (2024) af Anders Chr. Hansen: https://klimaoekonomi.systime.dk/?id=1 - 7.2 Hvad er klimaretfærdighed?

	Nedenstående kapitler er fra I-bogen ” Klimaforandringer - politik, økonomi, sociologi” (2024) Ole Hedegaard Jensen: https://klimaforandringer.systime.dk/?id=1 - Markedsfejl og fællesgoder 59,9 ns. Supplerende Stof: - Figur 1 + 2 + 20 - Dianalyse: Økonomisk politik og analyse - 01.02.2022 - "Antal ledige stillinger i den private sektor" - Nyt fra Danmarks Statistik - 26.05.2023 - Nr. 183 - "Ledighedsandele fordelt på jobsøgningstid" - Nyt fra Danmarks Statistik 23.11.2022 - Nr. 392 - Artikel "Virksomheder forventer mangel på medarbejdere i mange år" - 11.01.2024 - DI Business - Artikel "Ingen kender Trumps ønsker – derfor er handelskrigen uforudsigelig" - 04.02.2025 – Børsen - Artikel: Debatindlæg "Alternativet om Roundup: Den danske regering handler mod bedre vidende" - Altinget - 13.10.2023 - Notat vedrørende fordele og ulemper ved brug af bekæmpelsesmidler - AU - 27.08.2010 - Dokumentar: "De superriges privatfly" - DR - 2024 - Artikel: "Statsministeren vil bruge statsstøtte til at sikre EU's konkurrenceevne" - Midtjyllandsavis.dk - 01.01.2025 - Artikel "Ny afgift kommer snart i Danmark, mens Sverige dropper den: »Vi har set konsekvenserne nu, og de er ikke positive«" - Jyllands-Posten - 21.09.2024 - Statistik: Diverse selvvalgte country trend analyser fra https://goodlife.leeds.ac.uk/national-trends/country-trends - Statistik "Nationalregnskab for BNP, beskæftigelse og præsterede timer" - Nyt fra Danmarks Statistik (Nr. 90) - 27.03.2024 - Statistik "Nationalregnskab for forsyning og efterspørgsel" - Nyt fra Danmarks Statistik (nr. 90) - 27.03.2024 - Artikel "Ny prognose giver markant opjustering af dansk økonomi" - Jyllands-Posten - 02.03.2024 - Statistik "Ny meningsmåling: Overraskende mange danskere er på landbrugets side" - Berlingske – 02.04.2024 - Artikel "CO2-afgift på landbruget deler danskerne" - Berlingske – 02.04.2024 - Artikel "Mens klimaaktivister og lystfiskere holdt begravelse for Vejle Fjord, spiste landbrugets støtter protestpølser ved Støjbergs CO2-rally" - Altinget - 08.04.2024 21,8 ns. + filmmateriale
Omfang	21 timer
Særlige fokuspunkter	Læreplanes §2.2. Kernestof - velfærdsprincipper, herunder stat, marked og civilsamfund - det økonomiske kredsløb, økonomiske mål, herunder bæredygtig udvikling, og økonomisk styring nationalt og regionalt

	- globaliseringens og EU's betydning for den økonomiske udvikling i Danmark, herunder konkurrenceevne og arbejdsmarkedsforhold Metode - komparativ, kvantitativ og kvalitativ metode <u>Kernebegreber</u> Velfærdsstatens udfordringer (globalisering (kryptovalutaer + skattely), demografisk udvikling, europæisering, migration, individualisering, mangel på arbejdskraft), forsørgerbyrden, universelt velfærdsprincip, selektivt velfærdsprincip, CEPOS, CEVEA Konkurrencestaten (Ove Kaj Pedersen), den sociale investeringsstat, den tredje vej (Anthony Giddens), innovationsstrategien Økonomisk globalisering (handel og produktion), FDI (Foreign direct investments), outsourcing, interdependens, handelsbarrierer, "race to the bottom", udfordringer og muligheder for dansk økonomi i en globaliseret økonomi, konkurrenceevne Menneskeskabte klimaforandringer, årsager til klimaforandringerne, den antropocæne tidsalder, de ni planetære grænser, Økonomisk vækst som problem, den neoliberale økonomi, mål for miljø- og klimabelastning (det økologiske fodaftryk, biokapacitet, earth overshoot day) Klimaforandringer og ulighed, elefantkurven (Branko Milanovic), klimaretfærdighed, hvem udleder mest? Styringsmekanismer, markedsfejl, eksternaliteter, fælles goder, fælledens tragedie (Garrett Hardin), økonomisk politik og klimakamp Doughnut-økonomi (Kate Raworth), syv principper for en fremtidig økonomi (Kate Raworth), cirkulær økonomi
Væsentligste arbejdsformer	Læreroplæg, læseøvelser, gruppearbejde, quizzer, filmanalyse, læsning og analyse af politisk primærlitteratur, walk-and-talks og synopsis-skrivning.

Titel 5	Danmarks rolle i international politik
Indhold	Kernestof: Nedenstående kapitler er fra I-bogen ”Basal IP” (2024) af Bo Isaksen og Dennis Lunding Nielsen: https://basalip.ibog.forlagetcolumbus.dk/?id=1 - 1.1: Aktører i international politik - 1.2: Det internationale system - 1.3: Magt i international politik: Hård og blød magt - Kapitel 2: Stormagter i den vestlige verdensorden: USA, EU og Rusland - 2.1: USA - 2.2: EU - 2.3: Rusland - 2.4: Nye stormagter: Kina og Indien - 3.5: NATO - 5.1: Fra bipolaritet til unipolaritet - 5.2: Fra unipolaritet til multipolaritet - 5.4: På vej mod en ny verdensorden? - 5.5: Den nye verdensorden Nedenstående kapitler er fra I-bogen ”SamfNU B” (2022) af Søren Malling (et.al): https://samfnub.systime.dk/ - 10. EU i Europa og verden – løsning eller problem? - 10.1 EU's grundlag - 10.1.1 Europa i krig - 10.1.2 Europa i verden - 10.1.3 Europæisk integration - 10.2.1 EU's interesser - 10.2.2 EU's grundlov - 10.2.3 EU's kompetencer - 10.2.4 EU's magtdeling - 10.3.2 EU & sociale forhold - 10.3.4 EU's borgere - 10.3.1 EU & økonomi - 9.4 Danmark i den globale økonomi - 9.4.1 Danmark og EU - 9.4.2 EU og økonomisk politik De danske forbehold https://www.eu.dk/da/danmark-i-eu/de-danske-forbehold 41,6 ns. Supplerende Stof: - Artikel: "Det kan blive en fordel for Kina, hvis Trump lukker USAID" - 17.02.2025 - www.dr.dk - Statistik: "Har du svært ved at betale dine regninger i slutningen af måneden?" fra "A glimpse of certainty in uncertain times" - 2020 - EU

	- Statistik: "Medianindkomsten per husstand i EU 2010 og 2020" fra "Quality of life indicators - material living conditions"- Eurostat - januar 2022 - Artikel: "Debat: Den nye verdensorden kalder på et føderalt Europa" - Information - 27.01.2025 - Statistik: "Public balance [offentlig saldo], 2022 & 2023" - 'Government finance statistics' - Eurostat - 22.10.2024 - Statistik: "General government debt [offentlig gæld], 2022 & 2023" - 'Government finance statistics' - Eurostat - 22.10.2024 - Artikel: "Militærgrøn frygt overtrumfer klimaet" -Information – 18.04.2024 - Statistik: "Hvad befolkningen anser som de to vigtigste emner i EU lige nu" - www.cleanenergywire.org – 09.12.2023 - Statistik: "Hvilke af følgende emner ønsker du, at Europa-Parlamentet skal prioritere højt?" - Fra rapporten "EP Autumn 2023 Survey: Six months before the 2024 European Elections" – Eurobarometer – December 2023 - Artikel: "Pendulet svinger væk fra de store klimaambitioner, og det kan få konsekvenser for danske virksomheder" - Jyllands-Posten – 09.05.2024 - Artikel "Macrons dundertale om kontinentets fremtid: "Vores Europa kan dø"" - Altinget – 25.04.2024 14,4 ns.
Omfang	15 timer
Særlige fokuspunkter	Læreplanes §2.2. Kernestof - social differentiering og kulturelle mønstre i forskellige lande, herunder Danmark - politiske beslutningsprocesser i Danmark i en global sammenhæng, herunder de politiske systemer i Danmark og EU - globaliseringens og EU's betydning for den økonomiske udvikling i Danmark, herunder konkurrenceevne og arbejdsmarkedsforhold Metode - komparativ, kvantitativ og kvalitativ metode <u>Kernebegreber</u> Stat, staters suverænitet, statstyper (mikro-, små- og mellemstore stater, stormagter og supermagter), IGO // NGO // MNC, polaritet (uni-, bi- og multipolaritet), hård vs. blød magt Stormagter i den vestlige verdensorden (USA, Rusland, EU), nye stormagter (Kina og Indien), NATO, mellemstatsligt vs. overstatsligt samarbejde, EU's mål, det indre marked, fra fællesskab til union Hvor integreret er EU? (Integration i dybden vs. bredden, disintegration), brexit, protektionisme, modsatrettede interesser i EU, formel vs. reel suverænitet, de 3 forbehold (før 2022 var der 4) Beslutningsstrukturen i EU, EU-parlamentet, (minister)rådet, EU-kommissionen, Det Europæiske Råd, EU-domstolen, medlemslandene, tokammersystem, føderation, sociale forhold og social harmonisering EU's fælles pengepolitik, Danmarks eksport af varer til EU-lande, handelsbarrierer, harmoniserede regler, løndumping, stabilitets- og vækstpakt / finanspagten

	Verdensordenen fra 1945 til 1989, verdensordenen efter 1991, den liberale verdensorden, fredsdividende, den nye verdensorden (herunder fire kendetegn ved den nye orden (Niels Byrjalsen)), isolationisme
Væsentligste arbejdsformer	Læreroplæg, læseøvelser, gruppearbejde og quizzer